

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2018-2021

(skrajne daty)

Rok akademicki 2018/2019 i nast.

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu/modułu	wykład monograficzny
Kod przedmiotu/modułu*	IC4/31
Wydział (nazwa jednostki prowadzącej kierunek)	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Literatury i Kultury XIX Wieku oraz Badań Mitoznawczych
Kierunek studiów	filologia polska
Poziom kształcenia	studia pierwszego stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	rok I, semestr 1/ 2; rok II, semestr 3;
Rodzaj przedmiotu	przedmiot kierunkowy fakultatywny
Język wykładowy	polski
Koordynator	dr hab. prof. UR Mariusz Chrostek
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab. prof. UR Joanna Rusin, dr hab. prof. UR Marek Stanisław, dr hab. prof. UR Kazimierz Maciąg, dr hab. prof. UR Mariusz Chrostek, dr Wojciech Maryjka

* -zgodnie z ustaleniami na Wydziale

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
1 lub 2 lub 3	15								1

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (zaliczenie bez oceny)

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Student/ka posiada wiedzę, umiejętności i kompetencje w zakresie znajomości literatury na poziomie szkoły średniej.

3. CELE, EFEKTY KSZTAŁCENIA, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu/modułu

C1	zapoznanie z wybranymi zagadnieniami literatury romantyzmu i pozytywizmu oraz historii Polski XIX wieku – wskazanie funkcji mitów i legend w literaturze obu epok
C2	wskazanie związków między przekazem pamiętnikarskim i korespondencją więźniów i zesłańców politycznych XIX w. a wybranymi motywami, sytuacjami i bohaterami w literaturze romantyzmu i pozytywizmu
C3	udoskonalenie stosowania terminologii historycznoliterackiej i teoretycznoliterackiej w odniesieniu do tekstów literackich oraz dokumentów osobistych z XIX wieku

3.2 Efekty kształcenia dla przedmiotu/modułu (wypełnia koordynator)

EK (efekt kształcenia)	Treść efektu kształcenia zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych (KEK)
EK_01	Student/ka zna i właściwie stosuje podstawową terminologię filologiczną w języku polskim właściwą dla danej specjalności, rozumie jej źródła oraz zastosowanie w pokrewnych dyscyplinach naukowych.	K_Wo3
EK_02	Student/ka zna i rozumie podstawowe metody analizy i interpretacji różnych wytworów kultury właściwe dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych w zakresie literaturoznawstwa, językoznawstwa oraz nauki o kulturze i religii w obrębie właściwej specjalności.	K_Wo8
EK_03	Student/ka potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje związane z dziedzinami naukowymi w obrębie studiowanej specjalności.	K_Uo5
EK_04	Student/ka umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze w zakresie języka polskiego oraz literatury i kultury narodowej, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego.	K_Uo6
EK_05	Student/ka krytycznie ocenia posiadaną wiedzę i odbierane treści; uznaje znaczenie wiedzy z zakresu studiowanych dyscyplin w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięganie opinii ekspertów w	K_Ko2

	przypadku trudności z samodzielnym rozwiązywaniem problemów.	
--	--	--

3.3 Treści programowe (wypełnia koordynator)

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Więzienie i zesłanie na Syberię w literaturze polskiej XIX i początku XX wieku – wprowadzenie.
2. Rys historyczny: ofiary rosyjskiego systemu represji na ziemiach polskich (mit Bastylli wobec reformy więzień w Królestwie Polskim – represje po powstaniu listopadowym – kluczowa rola zesłania – codzienność w Cytadeli warszawskiej – więźniowie polityczni po powstaniu styczniowym – niekompetencja, bezprawie i bezmyślne okrucieństwo wobec socjalistów – jak bito, torturowano i zabijano na przełomie XIX i XX wieku).
3. Prawdy i mity o polskich spiskowcach – w świetle literatury i dokumentów. Romantycy i socjaliści – etos konspiratora (w twórczości Adama Mickiewicza, Józefa I. Kraszewskiego, rewolucyjnych poetów romantyzmu, Stanisława Brzozowskiego i Stefana Żeromskiego – oraz w świetle wspomnień i zeznań).
4. W ogniu śledztwa: modelowa scena więzienna III części <i>Dziadów</i> , metody badania podejrzanych, więźniowie w literaturze europejskiej – twórczość Wiktora Hugo, George’a Byrona, Fryderyka Schillera, polscy męczennicy w literaturze, wstrząsające relacje dokumentalne.
5. Reakcje więźniów: kompromitacja literackiego mitu „księcia niezłomnego”, niedojrzałość i nieodporność spiskowców romantycznych, odważni socjaliści, łudzenie despoty.
6. Oblicza więziennej codzienności: co można robić w celi, pomysłowe metody kontaktowania się (zwierzęta-listonosze, pożytki z ubikacji), działalność kulturalna i literacka, relacje z personelem, miłość przez kraty (stendhalowskie namiętności, filareci i ich dziewczęta, o uczuciach niespełnionych), morale skazanych, stylizacje i autokreacje uwięzionych pisarzy.
7. Skazani na śmierć: jak zabijano na Zachodzie Europy, rosyjska rzeczywistość na ziemiach polskich, co się dzieje z człowiekiem oczekującym na egzekucję (analiza psychologiczna skazańców z utworów Wiktora Hugo, Oscara Wilde’a, Andrzeja Struga; casus Szymona Konarskiego, Romualda Traugutta), mistyka kaźni – wielki spektakl i narodziny wielkiej legendy.
8. Zesłani na Syberię: pożegnanie ojczyzny, droga przez mękę, pobyt na katordze, wcieleni w żołdacy, ucieczki i bunty, smutne powroty.
9. Czarna legenda Sybiru w twórczości Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Zygmunta Krasińskiego, Cypriana Norwida, Aleksandra Fredry, romantycznych poetów krajowych, Marii Konopnickiej, Marii Rodziewiczówny, Juliusza Turczyńskiego, Gabrieli Zapolskiej, w malarstwie Artura Grottgera, Jacka Malczewskiego, Aleksandra Sochaczewskiego.
10. Syberia jako kraina przyjazna Polakom – dokumenty przeczą czarnej legendzie: pomoc z kraju, samopomoc, przyjaźń dekabrystów, kobiety, które podążyły za mężczyznami, zesłańcze biblioteki, domowe teatry, sukcesy polskiej nauki (Dybowski, Czekanowski,

Czerski), Polacy, którzy dorobili się majątków i ucywilizowali tubylców, życie towarzyskie, święta, spacer, polowania, zachcianki spełniane i niespełnione, przyjacielskie stosunki z miejscową ludnością.

11. Zesłańcze legendy:

- Piotr Wysocki – bohater jednego czynu i aż dwóch legend
- *Tak umierali męczennicy i święci...* Rzecz o Janie Sierocińskim
- *Miłość i poświęcenie dotąd tylko w idealnych romansach znane*. Legenda Migurskich
- Rollison nie umarł w więzieniu..., czyli o dalszych losach Jana Mollesona
- *Batyr, Mag Litwor i jedyny prawdziwy Wallenrod...*, czyli tajemnica Jana Witkiewicza

Uwaga: możliwe są również inne tematy wykładu monograficznego (a co za tym idzie, inne warianty treści merytorycznych) – są one każdorazowo efektem badań naukowych wykonywanych przez prowadzącego oraz zainteresowań studentek/ów.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Nie dotyczy.

3.4 Metody dydaktyczne

wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów kształcenia

Symbol efektu	Metody oceny efektów kształcenia (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	obserwacja w trakcie zajęć, okazjonalne inicjowanie dyskusji ze studentami	wykład
EK_02	zbieżne z EK_1	zbieżna z EK_1
EK_03	zbieżne z EK_1	zbieżna z EK_1
EK_04	zbieżne z EK_1	zbieżna z EK_1
EK_05	zbieżne z EK_1	zbieżna z EK_1

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

obecność na wykładzie, udział w dyskusji

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe	15

wynikające z harmonogramu studiów	
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	5
SUMA GODZIN	25
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	1

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	
zasady i formy odbywania praktyk	nie przewiduje się

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Konopnicka Maria, *Nowele*, tom I-II, Warszawa 1968 (tu: *Z roku 1835, Na werendzie, Obrazki więzienne*);
 - Krasiński Zygmunt, *Ostatni*, Paryż 1862;
 - Kraszewski Józef Ignacy, *Przed burzą. Sceny z roku 1830*, Kraków 1988;
 - Lenartowicz Teofil, *Cienie syberyjskie*, [w:] *Poezje. Wybór*, wybrał i oprac. J. Nowakowski, Warszawa 1968;
 - Mickiewicz Adam, *Dziady*. Część trzecia, wyd. dowolne;
 - Pol Wincenty, *Z więzienia*, [w:] *Dzieła poetyckie*, oprac. J. Sroczyński i M. Wiśniowiecki, tom I, Lwów 1921, s. 309-335;
 - Prus Bolesław, *Lalka*, wydanie dowolne;
 - Rodziewiczówna Maria, *Pożary i zgliszczka. Powieść na tle powstaniastycznego*, Warszawa 1958;
 - Rodziewiczówna Maria, *Anima vilis*, Kraków 1989;
 - Słowacki Juliusz, *Anhelli*, wstęp i komentarze S. Makowski, Warszawa 1987;
 - Turczyński Juliusz, *Nasza Golgota. Z martyrologii sybirskiej*, Lwów 1901;
 - Zapolska Gabriela, *Sybir. Dramat narodowy w czterech aktach*, Lwów 1903.
- * * *
- Dostojewski F., *Wspomnienia z domu umarłych*, Warszawa 1977;
 - Hugo W., *Ostatni dzień skazańca*, Kraków 1990;
 - Hugo W., *Katedra Marii Panny w Paryżu*, tom I-II, Warszawa 1976;
 - Puszkina A., *Jeniec Kaukazu*, [w:] *Dzieła wybrane*, tom II: *Poematy i baśnie*, Warszawa 1956, s. 99-126;
 - Stendhal, *Czerwone i czarne*, przełożył i wstępem opatrzył T. Żeleński-Boy, tom I-II, Warszawa 1955;
 - Wilde O., *Ballada o więzieniu w Reading*, przełożył i posłowiem opatrzył A. Włodek, Kraków 1976.

* * *

- Brus A., Kaczyńska E., Śliwowska W., *Zesłanie i katorgia na Syberii w dziejach Polaków 1815-1914*, Warszawa 1992;
- Chrostek M., *„Jeśli zapomnę o nich...” Powiktane losy polskich więźniów politycznych pod zaborem rosyjskim*, Kraków 2009;
- Chrostek M., *Etos dziewiętnastowiecznych zesańców*, Wrocław 2008;
- Chrostek M., *Romantyczny wizerunek zesańca i jego miejsce w literaturze dziewiętnastowiecznej*, [w:] *Literatura i jej konteksty. Prace ofiarowane profesorowi Czesławowi Kłakowi*, pod red. J. Rusin i K. Maciąga, Rzeszów 2005, s. 184-207;
- Chrostek M., *Syberyjskie losy bohaterów III części „Dziadów”*, [w:] *Adam Mickiewicz. Dwa wieki kultury polskiej*, studia pod red. K. Maciąga i M. Stanisza, Rzeszów 2007, s. 626-640;
- Janion M., M. Żmigrodzka, *Romantyzm i historia*, Warszawa 1978;
- Kaczyńska E., *Syberia: największe więzienie świata (1815-1914)*, Warszawa 1991;
- Król S., *Cytadela warszawska*, Warszawa 1978;
- Kuczyński A., *Syberia. Czterysta lat polskiej diaspory*, Wrocław 1993;
- Śliwowska W., *Ucieczki z Sybiru*, Warszawa 2005;
- Śliwowska W., *Zesańcy polscy w Imperium Rosyjskim w pierwszej połowie XIX wieku. Słownik biograficzny*, Warszawa 1998;
- Trojanowiczowa Z., *Sybir romantyków*, Kraków 1992.

Literatura uzupełniająca:

- Chrostek M., *Od konspiracji do uwięzienia. Kilka uwag o etosie dziewiętnastowiecznych spiskowców pod zaborem rosyjskim*. „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego”. Seria filologiczna: Historia literatury 2 pod red. G. Ostasza i S. Uliaszka, Rzeszów 2004, s. 124-142;
- Chrostek M., *Mit raj utraconego i jego kompromitacja w kontekście losów powracających do ojczyzny zesańców*, [w:] *Mity. Mitologie. Mityzacje. Nie tylko w literaturze*, pod red. i ze wstępem L. Wiśniewskiej, Bydgoszcz 2005, s. 193-202;
- Chrostek M., *Ewolucja wygnańczej psychiki. Przyczynek do duchowego portretu dziewiętnastowiecznego zesańca*. „Zesłaniec. Pismo Rady Naukowej Zarządu Głównego Związku Sybiraków” 2007, nr 29, s. 3-23;
- Jewsiewicki W., *Batyr. O Janie Witkiewiczu 1808-1839*, Warszawa 1983;
- Kaczyńska E., *Ludzie ukarani. Więzienia i system kar w Królestwie Polskim 1815-1914*, Warszawa 1989;
- Skok H., *Polacy nad Bajkałem 1863-1883*, Warszawa 1974;
- Śliwowska W., *Polscy zesańcy polityczni na Syberii w pierwszej połowie XIX wieku. Mity i rzeczywistość*. „Przegląd Wschodni” 1991, t. I, zesz. 2, s. 239-266;
- Zielińska M., *Romantyczni skazańcy i carski teatr grozy*, [w:] *Polacy. Rosjanie. Romantyzm*, Warszawa 1998, s. 149-159.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej